

Neft Daşları bu gün də dünyanı heyrləndirməkdə davam edir

Əfsanəvi mədən-şəhərin 76 yaşı tamam olur

76 il əvvəl noyabrın 7-də "Neft Daşları"nda ilk quyu fontan vurdu. Özünün indiki, yəni daimi adını almazdan əvvəl bu bənərsiz məkan "Qara daşlar", "Yeddi gəmi adası" kimi tanınıb. Sonralar isə Neft Daşlarını obrazlı şəkildə "Möcüzələr adası", "Dünyanın səkkizinci möcüzəsi", "Əfsanəvi şəhər" də adlandırıblar. Xəzərin qoyunda, polad dirəklər üstündə salınmış Neft Daşları əslində analoqu olmayan mədən-şəhərdir.

Neft Daşlarına çox gözəl və mənalı adlar verilib. Azərbaycanın Xəzərdə yaratdığı bu əfsanə haqqında filmlər çəkilib, bədii əsərlər yazılıb, mahnılar bəstələnib. Bunların heç birinin doğru-dürüstlüyünü, məna dərinliyini və nəhayət, obrazlılığını danmadan deyək ki, Neft Daşlarını görək öz gözlərinlə görsən. Neft Daşları elə bir məkandır ki, onun haqqında qələmlə, fırça ilə təsəvvür yaratmaq çətin-dir. Təsədüfi deyil ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Neft Daşlarına səfər edəndən sonra təəssüratını belə ifadə etmişdi: "Neft Daşlarında işləyən hər bir kəs ön böyük hörmətə layiq bir insandır. Orada işləməyən, oranı görməyən, oranı ziyarət etməyən insan bunu təsəvvür edə bilməz".

Yeri gəlmişkən, Ulu Öndər burada dəfələrlə olmuş, estakada və meydançaları görmüş, dənizin qoyunda hünər göstərən neftçilərlə görüşmüş, bir sözlə, Neft Daşlarını sevmiş, "Neft Daşları Azərbaycan neftçilərinin qəhrəmanlıq abidəsidir",- demişdi.

"Neft Daşları" yatağını Xəzərin sularından baş qaldıran çıxıntıların - qara daşların yaxınlığında müşahidə ediblər. Tarix bu yatağın "doğuluş"unu öz yaddaşında belə qoruyub saxlayır: "...1948-ci ildə 23 nəfərdən ibarət ilk dəniz neftçiləri dəstəsi birinci quyunun kəşfiyyatına başladı. Böyük neft təşkilatçısı Sabit Orucovun, geoloq Ağaqrban Əliyevin və qazma sahəsində zəngin təcrübəyə malik mühəndis Yusif Səfərovun təklifi ilə əlavə xərclərə yol verməmək və işçi qüvvəsinə qənaət etmək üçün Bakı gəmi təmiri zavodlarından istifadədən silinmiş 7 iritonnajlı gəmi götürülərək "Qara daşlar"ın yanında basdırıldı. Süni buxta yaradıldı. Beləcə, buranı "Yeddi gəmi adası" deyər çağırmağa başladılar. Qəhrəmanlıq mücəssəməsi olan əfsanəvi "Yeddi gəmi adası" Xəzərin fəthlərini fırtınalardan qoruyan sığınacağa və dənizin dərin qatlarına nüfuz etmək üçün istinad nöqtəsinə çevrildi... Usta Mixail Kaverockinin başçılıq etdiyi qazmaçılar briqadasının 1 nömrəli quyudan götürdüyü nümunə 100 tona yaxın ilk

neft fontanının yaxınlaşmasından xəbər verirdi. 1949-cu il noyabrın 7-də quyu fontan vurdu".

Neft Daşlarının sonrakı inkişafında Qurban Abasov, Nəsrulla Babayev, Solomon Qrobşteyn, Əhəd Yaqubov, Viktor Naqayev, Bəxtiyar Məmmədov, Fuad Səmədov, Bəhmən Hacıyev, Akif Cəfərov, Həzrət Xadikov, Mübarək Məmmədov, Xanoglan Bayramov, Səyyad İbrahimov, Fərhad Həməyev, Əhməd Zeynalov, Xoşbəxt Yusifzadənin misilsiz əməyi olub. Ötən səkkiz onilliyə yaxın bir dövrdə Neft Daşlarında nəsillər dəyişsə də, ənənələr dəyişmir. Bu, Azərbaycan neftçilərinin qəhrəmanlıq ənənələridir.

"Neft Daşları" ilk növbədə karbohidrogenlərlə zəngin dəniz yatağıdır. Bu yataq Xəzər dənizinin akvatoriyasında, Abşeron neftli-qazlı rayonunda, Bakı şəhərindən 110, Pirallahı adasından 50 kilometrlik məsafədə yerləşir. Yataq "Neft Daşları" NQÇİ (Neft və Qazçıxarma İdarəsi) tərəfindən istismar olunur. 1951-ci ildən "Neft Daşları"nın, 1963-cü ildən isə "Palçıq Pilpiləsi"nin sənaye əhəmiyyətli işlənməsinə başlanıb. Həmin vaxtdan indiyədək bu yataqlardan fasiləsiz olaraq neft və qaz çıxarılır. "Neft Daşları" Neft və Qazçıxarma İdarəsində keçən il 1 milyon 160 min 465 ton neft hasil edilib. Bu, müstəqillik dövründə idarənin ən yüksək göstəricisidir. Neftçilərin builki hədəfi isə 1,2 milyon tondur.

Neft Daşlarının hər uğuru Xəzərin fırtınalı qoynunda ekstremal şəraitdə işləyən Azərbaycan neftçisinin fədakar əməyinin, ona hərtərəfli qayğısını getdikcə artıran Azərbaycan dövlətinin dəstəyinin nəticəsidir. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə burada olub. Dövlət başçısının diqqət və qayğısı sayəsində "Möcüzələr adası" son illər xeyli abadlaşıb gözəlləşərək dünyanı təəccübləndirməkdə davam edir. Dəniz neftçilərinin məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində əməli işlər görülüb.

Neft Daşlarını əfsanəyə bənzətsələr də, o, əsl həqiqətdir, işləyən, yaşayan, qurub-yaradan şəhərdir. Lakin Neft Daşları mədən-şəhərdir. Çünki burada məktəblər, uşaq bağçaları, ailələrin yaşadığı mənzillərdən ibarət evlər yoxdur. Beş və doqquzmərtəbəli yataqxanalar, yeməcxanalar, vertolyot meydançası, tibbi-sanitar hissə, mağazalar var. Bu şəhərdə yalnız neftçilər yaşayır, həm də təkcə əmək növbələri günlərində. Neftçilər dedikdə təkcə dənizin dərin qatlarından "qara qızıl"ı çıxaranlar

deyil, böyük neftçi "ailə"sinin bütün üzvləri - geoloqlar, kəşfiyyatçılar, qazmaçılar, inşaatçılar, rabitəçilər, energetiklər, nəqliyyatçılar və xidmət sahələrində çalışanlar nəzərdə tutulur. Onlar "Neft Daşları" Neft və Qazçıxarma İdarəsinin, eləcə də neçə-neçə digər müəssisə və təşkilatın nümayəndələridir. Növbələşərək işləyirlər - bir həftə dənizdə, növbəti həftə quruda, ev-əşiklərində olurlar.

Son illər ərzində "Neft Daşları" və "Palçıq Pilpiləsi" yataqlarında onlarca stasionar dəniz özü, geniş

sahəsi olan estakadayanı meydançalar, estakadalar inşa edilib. Bütün qurğuların saz vəziyyətdə olması daim diqqət mərkəzindədir. Odur ki, mütəmadi olaraq yataqların ərazisində cari təmir işləri də həyata keçirilir.

Neft Daşlarının bir möcüzəsi də yamyaşıl parkları, gül-çiçəyi, ikimərtəbəli "Çay evi", idman zalıdır... Təsəvvür edək ki, bunların hamısı açıq dənizin qoynunda, polad meydançaların üstündədir.

Bu da bir həqiqətdir ki, vaxtilə Neft Daşları kəşf edilməsə, kim bilir, sonrakı yataqların "tale"yi necə olardı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin təbirincə desək, Neft Daşları olmasaydı, nə "Azəri-Çıraq-Günəşli" olardı, nə də Bakı-Tbilisi-Ceyhan...

Təkcə "Azəri-Çıraq-Günəşli"mi?! 76 il əvvəl "Neft Daşları" yatağının kəşf edilməsi, ümumiyyətlə, dünyada dəniz nefti erasının başlanğıcını qoydu. Yalnız keçmiş SSRİ-ni əhatə edən Xəzərdə, Oxot, Barents dənizlərində, Qara dənizdə deyil, həm də dünyanın bütün dəniz və okeanlarında - Meksika körfəzində, Şimal dənizində axtarış-kəşfiyyat işlərinin inkişafına güclü təkan verdi. Hazırda dünya üzrə axtarış-kəşfiyyat işlərinin və karbohidrogen hasilatının əhəmiyyətli hissəsi dəniz akvatoriyalarının payına düşür. Okean və dəniz şəlfələrində işlərin miqyası sürətlə genişlənir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"